

Sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumi dzīvesvietā

Publicēts: 23.08.2020.

Sociālā aprūpe dzīvesvietā

Personu dzīvesvietā pieejamus sociālās aprūpes pakalpojumus saviem iedzīvotājiem nodrošina pašvaldības.

Lai saņemtu sociālās aprūpes pakalpojumus, cilvēkam vai viņa pārstāvim jāvērsas savas pašvaldības sociālajā dienestā. Krīzes centra un naktspatversmes pakalpojumus var saņemt, nevēršoties pašvaldībā.

Visvairāk pieprasītais un visbiežāk sniegtais pašvaldību pakalpojums ir aprūpe mājās. Šādu aprūpi var saņemt cilvēki, kuri patstāvīgi nevar sevi aprūpēt veselības stāvokļa, funkcionālo traucējumu vai vecuma dēļ.

Lemjot par aprūpi mājās, sociālais dienests novērtē paša klienta un ģimenes locekļu spējas nodrošināt aprūpi, plāno darbības, kurās ir nepieciešama palīdzība un aprēķina aprūpes mājās pakalpojuma izmaksas. Pašvaldība savu iespēju ietvaros piedāvā profesionālu pakalpojumu sniedzēju nodrošināto aprūpi mājās vai sniedz atbalstu ģimenei, lai tā varētu aprūpēt ģimenes locekli. Ja personas aprūpi nodrošina ģimenes locekļi, pašvaldība šos ģimenes locekļus var atbalstīt psiholoģiski, viņus konsultējot un apmācot, un, ja nepieciešams, arī materiāli (ja šāds atbalsta veids ir paredzēts pašvaldības saistošajos noteikumos).

Jāņem vērā, ka klienta pienākums ir samaksāt par saņemtajiem sociālajiem pakalpojumiem, tai skaitā arī par aprūpi mājās. Ja klienta ienākumi nav pietiekoši, lai samaksātu pilnu sociālā pakalpojuma cenu un par pakalpojumu maksā apgādnieks. Līdzekļi, kas pēc pakalpojuma samaksas paliek apgādnieka ģimenes rīcībā, nedrīkst būt mazāki par summu, kura aprēķināta, reizinot valstī noteikto minimālo algu ar šādu koeficientu:

par vienas personas ģimeni - 1,0;

par katru nākamo apgādnieka ģimenes locekli - 0,5.

Trūcīgas personas, kuras par tādām atzītas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā, no samaksas par sociālajiem pakalpojumiem ir atbrīvotas.

Otrs pieprasītākais sociālās aprūpes pakalpojums ir dienas aprūpes centrs. Šeit var saņemt gan nepieciešamo aprūpi, gan izmantot dažādās brīvā laika pavadīšanas iespējas, attīstīt savas prasmes un izglītoties.

Dienas aprūpes centri sniedz pakalpojumus dažādām iedzīvotāju grupām:

pensijas vecuma personām;

personām ar garīgās attīstības traucējumiem;

personām ar fiziska rakstura traucējumiem;

bērniem invalīdiem;

bērniem no trūcīgām ģimenēm, ieskaitot bērnus ar uzvedības traucējumiem;

citām iedzīvotāju grupām, piemēram, personām pēc atbrīvošanas no soda izciešanas vietas, no psihoaktīvām vielām atkarīgajiem un citiem.

Valsts līdzfinansē dienas aprūpes centrus, kas sniedz pakalpojumus personām ar garīga rakstura traucējumiem.

Grupu māja (dzīvoklis) ir atsevišķs dzīvoklis vai māja, kurā personām ar garīga rakstura traucējumiem nodrošina individuālu atbalstu sociālo problēmu risināšanā. Valsts sedz daļu no izmaksām par uzturēšanos grupu mājā (dzīvoklī) tām personām, kuras pēc sociālās rehabilitācijas pusceļā mājā uzsāk patstāvīgu dzīvi, atstājot sociālās aprūpes centru.

Ja cilvēks dzīvo sociālās aprūpes centrā personam ar garīga rakstura traucējumiem, tad viņam ir iespējas pirms pāriešanas uz dzīvi grupu dzīvoklī iziet rehabilitācijas kursu pusceļā mājā vai analogu programmu jebkurā sociālās aprūpes centrā, kurā nav izveidota pusceļa māja. Pusceļa mājas pakalpojums ir pārejas posms no ilgstošas sociālās aprūpes uz patstāvīgu dzīvi. Šeit cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem mācās sadzīvē nepieciešamās iemaņas - kā gatavot ēst, mazgāt veļu, apkopt sevi - lietas, par kurām cilvēkam pašam nebija jāgādā, dzīvojot aprūpes centrā. Patlaban valsts sociālās aprūpes centros izveidotas sešas pusceļa mājas.

Krīzes centrs ir vieta, kur krīzes situācijā nonākuši iedzīvotāji var saņemt īslaicīgu psiholoģisko un cita veida palīdzību. Atsevišķi krīzes centri savus klientus var arī izmitināt.

Servisa dzīvoklis ir īpaši pielāgots cilvēkiem ar smagiem funkcionālajiem traucējumiem. Tas iekārtots tā, lai palielinātu cilvēka iespējas dzīvot patstāvīgi un aprūpēt sevi. Servisa dzīvokļu īrniekiem pašvaldība nodrošina arī nepieciešamos pakalpojumus.

Patversmes un nakts patversmes ir pašvaldību sniegts pakalpojums bezpajumtniekiem un cilvēkiem, kas nonākuši krīzes situācijā. Patversmēs lielākoties var uzturēties līdz 3 mēnešiem. Te var saņemt uzturu, kā arī sociālā darba speciālistu pakalpojumus.

Sociālos pakalpojumus sniedz tikai, pamatojoties uz sociālā darba speciālista atzinumu. Vispirms tiek izvērtēta iespēja sniegt sociālās aprūpes pakalpojumu dzīvesvietā un tikai tad, ja šāds pakalpojuma apjoms nav pietiekams, tiek nodrošināta sociālā aprūpe un sociālā rehabilitācija ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā.

Lai saņemtu pašvaldības finansētos sociālos pakalpojumus, personai vai viņas likumiskajam pārstāvim jāvēršas tās pašvaldības sociālajā dienestā, kuras teritorijā persona ir reģistrējusi savu pamata dzīvesvietu, iesniedzot šādus dokumentus:

- 1) iesniegumu, kurā norāda problēmu un tās vēlamu risinājumu;
- 2) informāciju par personas vai viņas likumīgo apgādnieku gūtajiem ienākumiem;
- 3) ģimenes ārsta izziņu par personas veselības stāvokli (izziņā norāda funkcionālo spēju traucējumu smaguma pakāpi un medicīnisko kontrindikāciju (plaušu tuberkuloze aktīvajā stadijā, akūtas infekcijas slimības, seksuāli transmisīvās slimības) neesību, ja persona vēlas saņemt aprūpi mājās, pakalpojumu grupu mājā (dzīvoklī), pusceļā mājā, dienas aprūpes centrā un ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā);
- 4) psihiatra atzinumu par speciālo (psihisko) kontrindikāciju neesību un piemērotāko sociālā pakalpojuma veidu personai ar garīga rakstura traucējumiem, ja sociālo pakalpojumu vēlas saņemt persona ar garīga rakstura traucējumiem vai bērns ar garīgās attīstības traucējumiem;
- 5) invaliditāti apliecinājoša dokumenta kopiju, ja ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumus sociālās aprūpes institūcijā vēlas saņemt persona ar invaliditāti;
- 6) kā arī citus dokumentus atbilstoši attiecīgā sociālā pakalpojuma veidam.

Pašvaldības sociālais dienests saņemtos dokumentus 10 darbdienu laikā pēc iesnieguma saņemšanas izvērtē personas atbilstību pakalpojuma saņemšanai izvirzītajiem kritērijiem un informē par sociālā pakalpojuma piešķiršanu vai atteikumu.

Statistiskos datus par sniegtajiem sociālajiem pakalpojumiem pašvaldībās iesakām meklēt Labklājības ministrijas mājas lapā (index.php?option=com_content&view=article&id=82777).

<https://www.lm.gov.lv/lv/socialas-aprupes-un-socialas-rehabilitacijas-pakalpojumi-dzivesvieta>